

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра безпека життєдіяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона праці в галузі та цивільний захист

освітньо-професійна програма Насінництво і насіннєзнавство
(назва)

спеціальність 201 Агрономія
(код та найменування спеціальності)

галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
(шифр та найменування)

Освітній ступінь магістр
(бакалавр, магістр)

Розробник: Микола ШПИЛЬКА, доцент, к.т.н., доцент

Гарант: д.с/г. н., професор Володимир ТИЩЕНКО

**Полтава
2021р.**

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Охорона праці в галузі та цивільний захист
Назва структурного підрозділу	Кафедра безпека життєдіяльності
Контактні дані розробників, які залучені до виконання	<i>Викладачі:</i> Шпилька Микола, к.т.н., доцент <i>Контакти:</i> ауд. 345А (навчальний корпус №3) <i>Телефон/факс:</i> (0532) 60 98 61 <i>E-mail:</i> mykola.shpylka@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	<u>201 Агрономія</u>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання: безпека життєдіяльності, основи охорони праці.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: «Охорона праці в галузі та цивільний захист» формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- в сфері охорони праці: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку;

- в сфері цивільного захисту: засвоєння здобувачами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їх розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на запобігання НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їх наслідків.

Компетентності:

Компетентності:

загальні:

- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові:

- здатність дотримуватися правил охорони праці під час здійснення фахової діяльності.

Програмні результати навчання:

- організувати результативні і безпечні умови роботи.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.

Тема 3. Система управління охороною праці в організації.

Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.

Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.

Тема 7.Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Тема 8.Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.

Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.

Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.

Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.

Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

Трудовістю

Загальна кількість годин – 90 год. Кількість кредитів – 3.

Вид підсумкового контролю – екзамен.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма (Силабус), презентації, відеоролики.

Формат дисципліни:

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання (дистанційне навчання), в якому використовуються інформаційні технології, онлайн консультування і т.п.

У міжсесійний період формат – очний, (для здобувачів вищої освіти – можливе використання дистанційного навчання).

Під час сесії формат – очний.

Обсяг дисципліни:

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні заняття	12
Самостійна робота	60

Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу для здобувачів вищої освіти, що навчаються дистанційно) та оргтехніку для комунікації з викладачами та підготовки (друку) самостійних робіт.

Політики курсу:

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності.

Вимоги можуть стосуватися:

- відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь і т.п.);
- правил поведінки на заняттях (активну участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів та ін.);
- заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали і т.п.).

Політику навчальної дисципліни вибудовується з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності (<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>), Статуту (<https://www.pdaa.edu.ua/lib/rectore/statyt2017/statyt2017.html>), положень ПДАА

(<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyapropsyologichnsluzhbpu.pdf>,
<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyaprotydiyubulingu.pdf>,
<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyaprostudentskesamovryaduvannyavpdaa.pdf>,
<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/poryadok-rozgyadu-skarg.pdf>,)
та інших нормативних документів.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
Організувати результативні і безпечні умови роботи.	Поточний контроль: контрольна робота, виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань). Семестровий контроль: екзамен Підсумковий контроль: семестровий контроль та атестація здобувачів вищої освіти

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
Організувати результативні і безпечні умови роботи	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю													
	Опитування		Виконання вправ на практичних заняттях		Виконання самостійної роботи		Поточна контрольна робота №1		Поточна контрольна робота №2		Екзамен		Разом	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Організувати результативні і безпечні умови роботи	10,8	18	7,2	12	18	30	6	10	6	10	12	20	60	100
Разом	10,8	18	7,2	12	18	30	6	10	6	10	12	20	60	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- написання контрольної роботи;
- виконання вправ на практичних заняттях (розв'язування ситуаційних задач);
- виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є екзамен.

Формуючи систему оцінювання результатів навчання науково-педагогічним працівником вказуються, виходячи з особливостей навчальної дисципліни: форма контролю знань успішності здобувачів вищої освіти, шкала та критерії оцінювання результатів їх навчання для поточного та підсумкового контролю із врахуванням очікуваних результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання самостійної роботи	Поточна контрольна робота №1	Поточна контрольна робота №2	Екзамен	
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	4		2	10		20	6
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.			2				2
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	2	2	2				6
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.			2				2
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.		2	2				4
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.		2	2				4
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2	2	2				6
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	2	2	2				16
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	2		2				4
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.			2				2
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.		2	2				4
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	2		2		10		4
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	2		2				4
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	2		2				4
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.			2				12
Екзамен		-				20	
Разом	18	12	30	10	10	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- **опитування (0-2),**

0 балів – немає відповіді;

1 бал – неповна відповідь, недостатньо продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

2 бали – повна відповідь, вміло продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

- **виконання вправ на практичних заняттях (0-2):**

Практичне завдання яке здобувач вищої освіти не виконав, може бути оцінене не вище ніж **0 балів**.

Практичне заняття, здобувач вищої освіти відвідав представив конспект в якому розкрито тему, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, зробив висновки та сформулював пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи..може бути оцінене на **1 бал**.

Практичне заняття, здобувач вищої освіти відвідав представив конспект в якому розкрито тему, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, зробив аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, вміло продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи..може бути оцінена на **2 бали**.

- **виконання завдань самостійної роботи (0-2),**

2 бали - нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив зошит з самостійної роботи в якому він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

1 бал – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він представив зошит з самостійної роботи в якому в основному відповів на всі поставлені запитання, але недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

0 балів – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він представив зошит з самостійної роботи в якому не зміг дати відповіді на запитання.

- **написання контрольної роботи (0-10):**

10 балів – нараховується здобувачу вищої освіти, коли він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

9 балів – нараховується здобувачу вищої освіти, коли він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання і продемонстрував вміння логічного мислення, провів аналіз і оцінку факторів і подій, продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

8 балів – нараховується здобувачу вищої освіти, коли він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, але не продемонстрував вміння логічного мислення, провів аналіз і оцінку факторів і подій, але допустив невелику кількість неточностей, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

7 балів – нараховується здобувачу вищої освіти, коли він змістовно і вичерпно відповів на поставлені питання, але не продемонстрував вміння логічного мислення, не в повній мірі провів аналіз і оцінку факторів і подій та допустив невелику кількість неточностей, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

6 балів – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він в основному відповів на всі поставлені запитання, але допустив незначні помилки при відповіді, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

5 балів – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він в основному відповів на всі поставлені запитання та допустив значні помилки при відповіді, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

4 бали – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він не повністю розкрив зміст окремих положень чи питань, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

3 бали – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він поверхнево відповів на поставлені запитання, прийняв невірне рішення, не розкрив суті питання, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

2 бали – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він окремі положення трактував не вірно, або не зміг дати відповіді на запитання, недостатньо повно продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

1 бал – оцінюється знання здобувача вищої освіти, коли він нічого не відповів на питання, зовсім не продемонстрував вміння організувати результативні і безпечні умови роботи.

0 балів – був відсутній на контрольній роботі.

Всі види навчальної роботи містять критерії та шкалу оцінювання, відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ПДАА.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – **екзамен**, завдання якого складається з 2 теоретичних питань та 1-ї практичного завдання.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го теоретичного питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1	теоретичне питання розкрито не повністю, здобувач вищої освіти поверхнево відповів на поставлені питання, але це свідчить про здатність організувати результативні і безпечні умови роботи
	2	теоретичне питання розкрито не повністю, допустив значну кількість недоліків, але це свідчить про здатність організувати результативні і безпечні умови роботи
	3	теоретичне питання розкрито не повністю, допустив несуттєві помилки, але це свідчить про здатність організувати результативні і безпечні умови роботи
	4	теоретичне питання розкрито повністю з несуттєвими помилками, що свідчить про здатність організувати результативні і безпечні умови роботи
	5	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про здатність організувати результативні і безпечні умови роботи
для 1-ї ситуації	0	відсутність розрахунку практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	2	розрахунки практичної ситуації виконані не правильно, здобувач вищої освіти поверхнево провів розрахунки, але це свідчить про здатність визначати чисельні значення показників та організувати результативні і безпечні умови роботи
	4	розрахунки практичної ситуації виконані не зовсім правильно, допустив значну кількість помилок, що свідчить про здатність

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
		визначати чисельні значення показників та організувати результативні і безпечні умови роботи
	6	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, але допустив несуттєві помилки, що свідчить визначати чисельні значення показників та організувати результативні і безпечні умови роботи
	8	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані повні висновки, що свідчать про здатність визначати чисельні значення показників та організувати результативні і безпечні умови роботи
	10	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані повні висновки, що свідчать про визначати чисельні значення показників та організувати результативні і безпечні умови роботи

Рекомендовані джерела інформації Основні

1. Бикова О.В., Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інш. Основи цивільного захисту: навч. посіб./ Київ, 2008. 223 с.
2. Бикова О.В., Болієв О.Ч., Деревинський Д.М. [та ін.] Основи цивільного захисту: навчальний посібник./Київ: Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, 2008. 223 с.
3. Васійчук В.О., Гончарук В.С., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / Львів, 2010. 384 с.
4. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: навч. посіб. / Київ: Каравела, 2003. 408 с.
5. Жидецький В. П. Основи охорони праці: підручник. /Львів: Українська академія друкарства, 2006. 335 с.
6. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т. 4. Евакуація населення в надзвичайних ситуаціях: методичний посібник /За ред. В.В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2008. 288 с.
7. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т.1. Техногенна та природна безпека: методичний посібник. / За ред. В.В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2007. 636 с.
8. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В 8т. Т.6. Захист споруди цивільного захисту: методичний посібник. /За ред. В.В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2010. 560 с.
9. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В. 8т. Т. 3. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту та містобудування: методичний посібник. / За ред. В.В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2008. 152 с.
10. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. В. 8т. Т. 5. Небезпечні імічні речовини та заходи захисту від них: методичний посібник / За загальною редакцією В.В. Могильниченка. Київ: КІМ, 2010. 442 с.
11. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
12. Михайлюк В.О., Халмуратов Б.Д. Цивільна безпека: навч. посіб./Київ: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
13. Москальова В.М. Основи охорони праці: підручник. / Київ: Професіонал, 2005. 672 с.
14. Осипенко С.І., Іванов А.В. Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту: навч. посіб. / Київ, 2008. 286 с.
15. Рогач Ю.П. Пожежна безпека./Мелітополь: ТДАА, 2001. 121 с.
16. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: навч. посіб./ За наук. ред. О.І. Запорожця. Київ: АМУ, 2008. 250 с.
17. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: підручник./Київ: Знання-Прес, 2007. 487 с.
18. Суло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: навч. посіб./ За ред. проф. М.О. Біляковича. Київ: Арістей, 2007. 386 с.
19. Федоров М.І. Охорона праці в галузі: навч. посіб./ Полтава: ПДАА, 2012. 136 с.

20. Федоров М.І., Костенко О.М., Дрожжана О.У. Збірник законодавчих та нормативних актів з охорони праці: навч. посіб. Том 1./Полтава: Інтерграфіка, 2004. 336 с.
21. Федоров М.І., Костенко О.М., Дрожжана О.У. Нормативні акти і документація з охорони праці, що діє у межах підприємства: навч. посіб. Том 2./Полтава: Інтерграфіка, 2004. 296 с.
22. Федоров М.І., Лапенко Т. Г., Дрожжана О.У. Охорона праці в галузі (збірник схем, термінів...): навч. посіб./Полтава: ПДАА, 2005. 118 с.
23. Федоров М.І., Лапенко Т.Г., Дрожжана О.У. Охорона праці в галузі АПК: навч. посіб. / Полтава: Інтерграфіка, 2005. 297 с.
24. Ярошевська В.М. Охорона праці в галузі: навч. посіб. /Київ: Професіонал, 2004. 288 с.

Допоміжні

1. Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»: закон України від 21.11.2002р. № 229-IV. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Положення про службу охорони праці: типові положення від 15.11.2004р. № 255. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
3. Типове положення про навчання з питань охорони праці: типові положення від 26.01.2005р. № 15. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
4. Кодекс законів про працю: закон України з змінами від 17.05.2012р. № 4711-VI. URL: <http://portal.rada.gov.ua>.
5. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України № 2245-III від 18.01.2001 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Постанова Кабінету Міністрів України, № 1232 від 30.11.2011 р. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>.
7. Про затвердження загальнодержавної соціальної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки: Закон України № 178-VII від 4.04.2013 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/178-18>.
8. Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони: Постанова Кабінету Міністрів України, № 564 від 17.07.2013 р.
9. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Наказ Міністерства фінансів України № 449 від 20.04.2015р.
10. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 1417 від 30.12.2014р.
11. Порядок утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту: постанова КМУ від 09.10.2013 № 787.
12. Положення про добровільні формування цивільного захисту: постанова КМУ від 21.10.2013 № 616.
13. Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: постанова КМУ від 30.10.2013 № 841.
14. Порядок забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю: постанова КМУ від 19.08.2002 № 1200.
15. Про затвердження порядку надання медичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ МОЗ України від 16.06.2015 № 398.
16. Правила техногенної безпеки у сфері цивільного захисту на підприємствах, в установах та на небезпечних територіях: наказ МНС України 15.08.2007 № 557, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.09.2007 № 1006/14273.
17. Порядок надання та визначення розміру грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій, які залишилися на попередньому місці проживання: постановою КМУ від 18.12.2013 № 947.
18. Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.01.2015 за № 47/26492.
19. Типове положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: постанова КМУ від 12.10.2010 № 927.
20. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: постанова КМУ від 26.06.2013 № 443.

21. Порядок здійснення навчання населення дітям у надзвичайних ситуаціях: постановою КМУ від 26.06.2013 № 444.
22. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту: постанова КМУ від 23.10.2013 № 819.
23. Програма загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях: наказ ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу ДСНС України від 8.08.2014 № 458).

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт Держпраці. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua>

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

URL: <http://www.mon.gov.ua>.

Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

URL: <http://www.mns.gov.ua>.

Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

URL: <http://www.social.org.ua>

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>

Енциклопедія по охороне и безопасности труда МОТ.

URL: <http://base.safework.ru/iloenc>

Библиотека безопасного труда МОТ.

URL: <http://base.safework.ru/safework> .

Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>.

Офіційне інтернет-представництво Президента України

URL: <http://www.president.gov.ua>.

Верховна Рада України URL: <http://www.rada.kiev.ua> .

Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

Міністерство екології та природних ресурсів України

URL: <http://www.menr.gov.ua/>.